КЗ «Олександрійський медичний фаховий коледж»	**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ** «Основи латинської мови з медичною термінологією»		
Статус дисципліни	навчальна дисципліна обов'язкового компонента ОПП		
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення		
Спеціальність	I5 Медсестринство		
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа		
Освітньо-кваліфікаційний ступінь	фаховий молодший бакалавр		
Форма навчання	денна		
Формат предмета	нормативний (обов'язковий)		
Курс	перший		
Семестр	II		
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів - 3	Загальна кількість годин – 90 I семестр - 46 II семестр - 44	Практичні - 48 Самостійна позааудиторна робота - 42
Форма підсумкового контролю	II семестр – диф. залік		
Мова викладання	українська, латинь		
Очікувані результати навчальної діяльності з дисципліни	**Заплановані результати навчання після вивчення дисципліни** ***Знати***: ● значущість вивчення курсу «Основи латинської мови з медичною термінологією»; ● основи граматики для вірного перекладу складних анатомічних та клінічних текстів; ● ***лексичну компетенцію*** (професійно-орієнтований лексичний матеріал, який використовується в типових розмовних ситуаціях і професійній діяльності); ● ***фонетичну компетенцію*** (особливості фонетики іноземної мови, інтонація та наголос); ● ***граматичну компетенцію*** (основні граматичні структури мови, необхідні для формування мовної та мовленнєвої		

	компетенції). ● майже 2000 термінів та складних словосполучень медичного характеру. ***Уміти:*** ● читати і перекладати зі словником адаптовані та спеціальні медичні тексти середньої складності; ● вести діалогічне мовлення типу: “Фельдшер — пацієнт”, “В аптеці“ тощо; ● розповісти про структуру лікарні, роботу поліклініки, відвідування аптеки, функціональні обов’язки фельдшера; ● вести бесіди на різні теми; ● будувати різні типи запитань у процесі ведення діалогу латиною; ● розшифровувати складні медичні терміни шляхом їх поділу на смислові словотворчі компоненти.
Компетентності	***Інтегральна компетентність (ІК):*** здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов. ***Загальні компетентності (ЗК):*** **ЗК 1** Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. **ЗК 2** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні цінності. **ЗК 5** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. **ЗК 6** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ***Спеціальні компетентності (СК):*** **СК 1** Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці. **СК 3** Здатність до самоменеджменту в професійній діяльності.

	СК 5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях. **СК 8** Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності. **СК 12** Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).
Програмні результати навчання	**РН 1**. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації. **РН 2**. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни

«Основи латинської мови з медичною термінологією»

1.	Вступ. Латинський алфавіт. Вимова букв.
	Самостійна позааудиторна робота: «*Виконання вправ на засвоєння правил читання*».
2.	Правила читання буквосполучень.
	Самостійна позааудиторна робота: «*Виконання вправ на засвоєння правил читання*».
3.	Граматичні категорії дієслова. Дієвідміни. Основа дієслова. Наказовий спосіб.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Виконання граматичних вправ з теми «Дієслово»».*
4.	Утворення теперішнього часу дійсного способу активного і пасивного стану.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Виконання граматичних вправ з теми «Дієслово».*
5.	Умовний спосіб дієслова. Дієслово в рецепті.
	Самостійна позааудиторна робота*: «Вживання рецептурних формулювань в умовному способі в рецепті».*
6.	Іменник. Граматичні категорії. П'ять відмін. Визначення основи. Іменники I відміни. Неузгоджене означення.
	Самостійна позааудиторна робота «*Греко-латинські дублети іменників першої відміни*».
7.	Короткі відомості про прийменники. Сполучники.
8.	Відмінювання іменників чоловічого та середнього роду II відміни.

	Самостійна позааудиторна робота: *«Виконання граматичних вправ з теми «Іменники другої відміни»».*
9.	Рецепт, його структура. Іменники в рецепті.
	Самостійна позааудиторна робота: «*Переклад рецептів. Оформлення латинської частини рецептів*».
10.	Клінічний термін. Терміноелементи (ТЕ). Поняття про греко-латинські дублети іменників І-ІІ відміни.
	Самостійна позааудиторна робота: «*Декодування медичних термінів*».
11.	Тривіальні назви лікарських препаратів. Частотні відрізки, їх значення.
	Самостійна позааудиторна робота: «*Декодування лікарських препаратів*».
12.	Прикметники першої групи. Узгодження прикметників з іменниками. Латинсько-грецькі дублети прикметників першої групи.
	Самостійна позааудиторна робота: «*Виконання граматичних вправ на узгодження прикметників з іменниками*».
13.	Прикметники у фармацевтичній термінології. Дієприкметники минулого часу.
	Самостійна позааудиторна робота: «*Виконання граматичних вправ з теми*».
14.	Хімічна номенклатура (*назви хімічних елементів, кислот, основ та оксидів*).
	Самостійна позааудиторна робота: *«Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів та основ. Вживання у рецептах».*
15.	Іменники ІІІ відміни. Типи відмінювання. Особливості відмінювання іменників ІІІ відміни.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Виконання граматичних вправ на засвоєння латинсько-грецьких дублетів іменників третьої відміни чоловічого роду».*
16.	Іменники ІІІ відміни з прикметниками першої групи. Назви солей.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Виконання граматичних вправ на засвоєння латинсько-грецьких дублетів іменників третьої відміни жіночого роду».*
17.	Латино-грецькі дублети іменників ІІІ відміни. Конструювання та декодування клінічних термінів.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Виконання граматичних вправ на засвоєння латинсько-грецьких дублетів іменників третьої відміни середнього роду».*
18.	Три підгрупи прикметників другої групи. Узгодження прикметників з іменниками.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Латинсько-грецькі дублети прикметників другої групи».*
19.	Прикметники в анатомічній та фармацевтичній термінології.

	Дієприкметники теперішнього часу.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Виконання граматичних вправ з теми».*
20.	Ступені порівняння прикметників.
21.	Іменники IV-V відміни. Назви зборів.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Виконання граматичних вправ на засвоєння латинсько-грецьких дублетів іменників 4-5 відмін»*
22.	Числівники. Числівники-префікси. Прислівники. Ступені порівняння прислівників.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Конструювання та декодування клінічних термінів».*
23.	Займенники.
	Самостійна позааудиторна робота: *«Офіцинальні лікарські форми, що використовуються за кордоном».*
24.	Прислів'я та крилаті вирази. Читання та аналіз спеціальних медичних текстів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні навчальних досягнень для сформованості компетентностей та результатів навчання	**За національною шкалою**	**Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти**
І. Початковий	2 «незадовільно»	– зміст матеріалу не розкрито; – не даються відповіді на додаткові питання; – допущені грубі помилки у відповіді; – практична навичка не виконана або виконана з грубими помилками.
ІІ. Середній	3 «задовільно»	– засвоєння змісту матеріалу, але виконання не послідовне, фрагментарне; – визначення понять, термінів не точне; – не робляться висновки, практичні навички виконуються з помилками, не послідовно.

III. Достатній	4 «добре»	− розкрити основний зміст матеріалу; − дати переважно правильні відповіді, понять, термінів; − відповідати самостійно; − практичні навички виконані в основному правильно, але можливі незначні помилки, які не впливають на якість виконання навичок.
IV. Високий	5 «відмінно»	− повністю розкрити зміст понять, навичок; − для доказу використовувати висновки і раніше набуті знання і уміння; − практичні навички виконувати згідно алгоритмів в повному обсязі без помилок, послідовно.

Завдання підсумкового контролю (диф.залік) охоплюють найважливіші розділи курсу:

Фонетика

1. Назвіть голосні та приголосні літери латинської азбуки.
2. Які ви знаєте правила читання літери **c**? Наведіть приклади.
3. Як читається сполучення літер **rh, ch, ph, th**? Наведіть приклади.
4. Як потрібно читати дифтонги у латинських словах? Наведіть приклади.
5. Як читаються сполучення літер **ngu, qu, ti** + голосна? Наведіть приклади.
6. Як називається запозичена із старогрецької мови літера **y**, як вона читається і які префікси та корені з нею вам відомі? Наведіть приклади.
7. Вказівники грецького походження слів.
8. Правила наголосу в латинських словах.

Морфологія та словотворення

1. Правила утворення наказового способу дієслів.
2. За якими ознаками розрізняються дієвідміни дієслів і чи мають ці ознаки якесь відношення до правильного граматичного оформлення рецептів?
3. За якою основною ознакою розрізняються іменники п’ятьох відмін? Наведіть приклади словникової форми іменників першої відміни.
4. Для чого потрібно знати парадигми (відмінкові закінчення) іменників усіх відмін? Чи до однієї відміни та частини мови належать слова **latus,**

oculus, spiritus, corpus, senectus? Обґрунтуйте відповідь.

5. Яке пояснення розбіжності відмінкових закінчень слова **oll-a** у таких реченнях: Aqua **in oll-a** est. Infundite aquam **in ollam**?
6. Чому поміж іменників другої відміни ми звертаємо увагу на винятки? Яке відношення мають винятки іменників стосовно їхнього роду до правила узгодження прикметників з іменниками в разі їхнього відмінювання?
7. Наведіть приклади застосування назв металів, газів, кислот у рецептах.
8. Що ви знаєте про компоненти складних рецептів? Які складові частини рецептів вам відомі? Які частини рецептів оформляються латинською мовою?
9. Ознаки іменників 3 відміни.
10. Рівноскладні, нерівноскладні, односкладні іменники.
11. Чим відрізняються приголосний, голосний та змішаний типи відмінювання іменників третьої відміни? Чому в родовому відмінку множини іменників третьої відміни трапляються закінчення **-um** та **-ium? Cf.: rhizomatum, apium.**
12. Які іменники четвертої та п'ятої відмін найчастіше вживаються в рецептах? Наведіть приклади запису таких слів у родовому відмінку однини та множини.
13. Неузгоджене означення.
14. Скорочення у рецептах. Правила скорочень.
15. Чим відрізняються прикметники другої групи від прикметників першої групи? Наведіть приклади вживання прикметників двох груп в анатомічній та фармацевтичній термінології. Правила узгодження прикметників з іменниками.
16. На що вказують у назвах препаратів такі словотворчі компоненти: **-sulf-, -thio-, -zid-, -dol-, -cillin-**? Назвіть принаймні один препарат з цими компонентами.

Клінічна термінологія

1. Які медичні терміни, у котрих вживаються такі грецькі корені, як **graph-, scop-, phag-, streph-,** ви можете назвати? Наведіть латинські еквіваленти до цих коренів.
2. Які медичні терміни, у котрих вживаються такі грецькі корені, як **mast-, bio-, hydr-, physi-,** ви можете назвати? Наведіть латинські еквіваленти до цих коренів.
3. Назвіть кінцеві терміноелементи, які означають ***вирізання, розширення, наука, схильність.*** Назвіть медичні терміни з цими кінцевими

терміноелементами.

4. Назвіть медичні терміни, в яких вживаються кінцеві терміноелементи, що означають ***опущення органа, розрив судини чи органа, звуження, утворення.***
5. Утворіть за допомогою грецьких коренів, які означають ***жовч, молоко, гній (відмерлі лейкоцити), час*** медичні терміни. Поясніть їхнє значення та назвіть їхні латинські еквіваленти.
6. Декодуйте медичні терміни **osteomyelitis, hysterectomia, cholelithiasis**. Поясніть, що ці терміни означають.
7. Побудуйте медичні терміни з наведених українською мовою компонентів: ***м'яз + запалення; жінка + наука; вода + лікування***. Поясніть, що ці терміни означають.
8. Які префікси та суфікси мають значення "зниження" чи "зменшення", "запалення", "між, проміж", "пухлина", "патологічний стан"? Надайте приклади.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Є.М. Шевченко Латинська мова і основи медичної термінології: Навчальний посібник. 9-е вид., виправл. Київ: ВСВ «Медицина», 2015р. 240с. Латин., укр.
2. Козовик І.Я., Шипайло Л.Д. Латинська мова: Підручник. 2-ге вид., перероб. Київ: Вища шк., 1993. 248с. Латин., укр.
3. Бєляєва О.М., Сологор І.М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: навч. посібник. Київ: ВСВ "Медицина", 2011.
4. Закалюжний М.М. та ін. Латинська мова і основи медичної термінології: підручник. Тернопіль: Укрмедкнига, 1999.

Додаткова:

1. *Дюбенко К.А.* Анатомічний українсько-латинсько-англійський словник-довідник. Київ: "Довіра", 1997.
2. *Янков А.В.* Посібник для практичних занять з латинської мови: медична термінологія. Київ: Здоров'я, 1994.

5. Іваницька П. Латинська мова. 2001. 6. Олійник Р. та ін. Латинська мова. Львів: ТзОВ “Дивосвіт”, 2001. 7. Осокіна Н.Н. Латинська мова. 2003. 8. Чугуй Е.Г., Ніконенко Н.І. Посібник з латинської мови. 2009.	

Інформаційні ресурси

1. Сайт «Perseus Digital Library (Tufts University)”. URL: http://www.perseus.tufts.edu/hopper/(дата звернення: 29.08.2018)
2. Сайт електронної бібліотеки «Musaios».

RL: http://centant.spbu.ru/sno/rec/mult/mus/index.htm (дата звернення: 29.08.2018)

3. Сайт «Онлайн-курси латини для початківців «CambridgeLatinCourse». URL: https://www.cambridgescp.com/ (дата звернення: 29.08.2018)
4. Сайт «Latin Flash Drill»URL: https://www.cambridgescp.com/ (дата звернення: 29.08.2018)
5. Портал «Интернет Полиглот». URL: www.internetpolyglot.com (дата звернення: 29.08.2018)

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування занять здобувачами фахової передвищої освіти

Відвідування занять обов’язкове; активна участь на занятті під час опитування; ініціативність в обговоренні дискусійних тем; своєчасність виконання самостійної роботи. При оцінюванні навчальних досягнень здобувачів освіти на заняттях та під час контролю самостійної роботи враховується:

· повнота і правильність відповіді;

· ступінь усвідомленості, розуміння та аналіз складових теми

· логіка викладу, мовленнєве оформлення відповіді;

· використання додаткової літератури при підготовці до заняття;

· самостійність висновків, висловлення власних думок, їх аргументація; дотримання вимог до зовнішнього вигляду.

Порядок відпрацювання пропущених занять

Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання пропущених занять та поточних незадовільних оцінок, а також згідно з графіком відпрацювання та консультацій. Відпрацювання занять є обов’язковим, оскільки дана спеціальність відноситься до регульованих професій, що передбачає особливо відповідальну роботу та вимоги до освітньої діяльності з підготовки фахівців, вільне володіння державною та

іноземною мовою на всіх рівнях мовленнєвої комунікації, навчальна дисципліна є обов'язковим компонентом ОПП. **Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів фахової передвищої освіти** Діяльність викладача та здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність

Викладач	Васильєва Людмила Анатоліївна
Контактні дані викладача	zavotdel@almedu.com